

Bilješke iz bogoslovske literature.

Historička bilješka.

Engleska k Rimu. U Engleskoj se kao nigdje drugdje započelo štovati, dapače i preporučivati katoličku nauku i djela. Tako na pr. imamo tamo duhovnih vježba, koje su po katoličku popularizovane. U pet se je anglikanskih biskupija osnovao odbor svećenika i uplivnih svjetovnjaka, kojima je zadaća širiti takove vježbe. Dapače pastori preporučuju metodu sv. Ignacija, jer da je ona odavna najspasonosnije djelovala na duše. Isto tako vidimo u Engleskoj i uvađanje devetnica u čast Sv. Duha, sa posebnim nakanama za vidljivo jedinstvo Crkve, za pobožnost k presv. Otajstvu oltara, za dostignuće istine, za obraćenje Engleske i t. d. Ide se još dalje. Dandanas se nekoji anglikanci približuju sve to više kat. nauci o sv. Misi. Nedavno je neki anglikanac, kako donosi „Revue Pratique d' Apologétique“ (No. 194), ovako pisao: „Žrtva Božjega Jaganjca, koju mi činimo, koju mi prikazujemo i koju opetujemo u Euharistiji za se i za čitavu crkvu“. Nekoji anglikanci ne govore više Misu samo u privatnim kapelama nego i u javnim hramovima i pred mnogobrojnim prisutnicima. Tako na dan Uzašašća bile su očitane 3 mise, i to prva rano u jutru u 5 sati za radnike. To su jednaki prizori kao i u kat. Crkvi.

Što se pak tiče dogmatskog odnošaja anglikanaca napram Rimu, možemo reći, da se i tuj približuju katoličkoj Crkvi. Počinjaju i oni vjerovati u čistilište, a dosljedno i u molitve za mrtve. Isto se tako opaža poraba pričešćivanja na tašte, uzimanje sv. poputbine, liturgično molenje pri pokopu. Nijesu li ovo sve znakovi primicanja k Rimu, k vrelu života i istine?

A. L. Gančević, O. M.

Biblijska bilješka.

Kamo vodi pentateuhalni kriticizam? Bibličko povjerenstvo god. 1907. sa svojom odlukom o auktoru Pentateuha nije definiralo, da je Mojsije auktorom tih djela, da li je naprosto ustvrdilo, da protivno nije dokazano. Isto povjerenstvo nije isključilo mogućnost, da se nije Mojsije posluživao kakovim dokumentima, ili pak da nema umetnutih dijelova u Pentateuhu poslije Mojsijeve dobi. Ali tim se ne zadovoljuje t. zv. „viši kriticizam“. „Viša kritika“ ide naprijed: ona kuša na podlozi

različitih imena, što se u knjizi dodjeljuju božanstvu, da razluči razne dokumente u Pentateuhu i da im označi točno porijeklo u vremenu. Prema tomu moralo bi njihovo dokazivanje zavisiti o „nižem“ ili tekstualnom kriticizmu. Ali „viša“ kritika ne mari za tekstualnu kritiku i njoj je dostatan židovski masoretski tekst, čiji najstariji rukopis datira istom iz desetoga vijeka. Ovaj masoretski tekst posljedica je neke revizije ili niza revizijâ, što se osnivaju na načelima nama još nepoznatim, dok rukopisi Sedamdesetorice dokazuju za opstojnost jednog židovskog teksta u Egiptu iz drugog vijeka prije Krista, koji je posve različit od Masoretskog teksta. Jednako to vrijedi i za dobu sv. Jeronima, koji je brižno prevodio iz židovskog teksta na koncu četvrtoga vijeka naše ere. Ovdje se pita ingleski bibličista Pope (cfr. *The Irish Theological Quarterly*, October 1913): zašto nijesu i prvi židovski pisari na svoju skovali tekst Zakona, kao što su to Masoreti učinili u poznije doba? Mi znamo samo to, da su oni izdali Psaltir i stoga ni viša kritika nema prava zabaciti Sedamdesetoricu i Vulgatu pred Masoretskim tekstom mnogo kasnije date.

A. L. Gančević, O. M.

Apologetička bilješka.

„**La Semaine d' Ethnologie Religieuse**“ u Louvain-u. Pretprošle su godine kat. učenjaci zasnovali jednu organizaciju, kojoj je cilj, da proučava narode sa vjerskog gledišta. U tu svrhu započeše tjedničke konference ili tzv. „Semaine“, koje se održavaju svake godine u jednom evropskom gradu. Dvije su godine izasebice, da se je ta „Semaine“ održavala u Louvain-u, u Belgiji. Ovogodišnju potanje opisujemo, jer je vrijedno znati, koliki se je napredak na tom novom polju vjerske etnologije u kratkom roku pokazao.

Konferencije su bile razdijeljene u jednu općenitu i jednu posebnu sekciju. Tako se je „Semaine“ nadala zadovoljiti dvostruko slušateljstvo: a) na jednu spada naučna javnost, crkovna i svjetovna, koja se zanima za taki vjerski problem, kakov se ukazuje izvan kršćanstva, a koja se je do pred malo vremena (t. j. prije osnutka „Semaine“) morala oslanjati jedino na vijesti često nevjerničke a katkada i protivničke; b) na drugo pak slušateljstvo spadaju misionari, koji su posebice zainteresovani za ovo pitanje, a koji su po svojem položaju u prvom redu